

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci žalobcu: **L.**, so sídlom T., IČO: X., zastúpený: *JUDr. I. R.*, advokátka so sídlom Š., proti žalovanému: **Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**, so sídlom Námestie Ľudovíta Štúra 1, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 103/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3480/2008-2.1/KD zo dňa 21. apríla 2008, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/157/2008-72 zo dňa 10. decembra 2008, jednomyseľne

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/157/2008-72 zo dňa 10. decembra 2008 **m e n í** tak, že rozhodnutie žalovaného č. 103/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3480/2008-2.1/KD zo dňa 21. apríla 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 202,67 € do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. I. R., advokátka, K.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 103/2008-rozkl. zo dňa 26.06.2008, ktorým žalovaný zamietol rozklad podaný žalobcom proti rozhodnutiu žalovaného, odboru ochrany prírody č. 3480/2008-2.1/KD zo dňa 21.04.2008, ktorým

nepriznal podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) žalobcovi postavenie účastníka konania vo veci žiadosti S., v konaní o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha – medveďa hnedého s odôvodnením, že skutočnosť neexistencie právnej normy, ktorá by priznávala združeniam s právnou subjektivitou postavenie účastníka konania v správnych konaniach na úseku ochrany prírody a krajiny (absencia procesnej legitímácie) znemožňuje domáhania sa takéhoto postavenia týmto subjektom.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca včas odvolanie a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Zároveň žiadal priznať náhradu trov celého konania. Namietal, že v konaní pred správnymi orgánmi sa dožadoval priznania postavenia účastníka konania na základe čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia publikovaného v zbierke zákonov pod č. 43/2006 Z.z. (ďalej aj „Aarhuský dohovor“) a porušenie svojich práv rozhodnutím žalovaného, ako aj prvostupňového správneho orgánu vyvodzoval z porušenia práv zakotvených v uvedenom článku Aarhuského dohovoru, teda mal mať prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúci mu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom Slovenskej republiky v oblasti životného prostredia. Žalobca svoje právo byť účastníkom konania v konaniach vedených pred prvostupňovým správnym orgánom aj žalovaným vyvodzoval z ustanovenia čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ktorý ako je to zrejmé z jeho exaktnej formulácie, zaručuje členom verejnosti prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúcemu napadnutie úkonov súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia bez toho, aby boli dotknuté procesy preskúmania uvedené v odsekoch 1 a 2.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/157/2008-72 zo dňa 10.12.2008 v celom rozsahu potvrdil. Uviedol, že v danom prípade nebola splnená podmienka podľa čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru na to, aby sa žalobca stal účastníkom konania, pretože nebol splnený predpoklad podľa vnútroštátneho práva (§ 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z.), nejde o rozhodnutie podľa čl. 6 uvedeného dohovoru, ani o rozhodnutie, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru je daná možnosť verejnosti napadnúť akékoľvek porušenie právnych predpisov v oblasti životného prostredia, ktorého sa dopustil buď orgán verejnej moci alebo akákoľvek fyzická alebo právnická osoba. Preskúmanie úkonu alebo opomenutia, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom môže vykonať štátny orgán alebo súd. Podľa implementačného sprievodcu k Aarhuskému dohovoru nemá uvedený dohovor vplyv na právo zmluvných strán (strán dohovoru) ustanoviť kritériá, na základe ktorých môžu mať členovia verejnosti prístup ku konaniam o vymáhaní práva životného prostredia. Tento záväzok môže byť splnený napríklad ustanovením možnosti iniciovať správne konanie (podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, podnet na podanie protestu prokurátora).

Najvyšší súd Slovenskej republiky pôvodným rozsudkom sp. zn. 3 Sžp 15/2009 zo dňa 27.08.2009 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/157/2008-72 zo dňa 10.12.2008. Senát v rámci svojej rozhodovacej činnosti vychádzal z toho, že Aarhuský dohovor nemá priamy účinok. Za účelom deklarovania svojej právnej praxe senát publikoval rozsudok 3 Sžp 6/2009 [L.] v ASPI JUD34577SK s právnou vetou, podľa ktorej „*Aarhuský dohovor v ním neuvedených činnostiach nezakladá právo účasti zainteresovanej verejnosti*

vo forme účastníka správneho konania“. Z tohto dôvodu vec Súdnemu dvoru Európskej únie na rozhodnutie o predbežnej otázke nepredložil. Keďže Súdny dvor podáva výklad iba európskeho práva, najvyšší súd mal za to, že položiť predbežnú otázku zhodnú s druhou vetou odpovede Súdnemu dvoru EU samostatne nemohol, pretože sa týkala výkladu národných procesných predpisov, stanovujúcich okruh účastníkov správneho konania.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. II. ÚS 129/2010-61 zo dňa 03.11.2011 zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Sžp 15/2009 zo dňa 27.08.2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetom sťažnosti v konaní pred ústavným súdom bola žalobcom namietaná rozdielna rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu týkajúca sa procesného postupu v súvislosti s nepredložením prejudiciálnej otázky v prejednávanej veci, pričom v identickej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 Sžp 41/2009 bolo konanie prerušené a Súdnemu dvoru boli predložené predbežné otázky. Ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v posudzovanej veci mal povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru a v predmetnom konaní tak neurobil, pričom nesplnenie tejto povinnosti malo zároveň zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci samej (najvyšší súd žalobcovmu odvolaniu nevyhovet), tak tým „zbavil“ žalobcu práva, aby sa súčasťou právneho základu pre meritórne rozhodnutie v predmetnom konaní stal výklad práva Európskej únie uskutočnený Súdnym dvorom. Ústavný súd vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, aby opätovne rozhodol v súlade s výkladom práva Európskej únie podaným Súdnym dvorom v rozsudku C-240/09 z 8. marca 2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a následne potom, ako bolo oznámenie o vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, www.nsud.sk, vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. zmenil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p., pretože rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V prejednávanej veci bola spornou procesná otázka, či žalobca ako združenie, ktorého cieľom je ochrana životného prostredia mať procesné práva účastníka správneho konania, v správnom konaní týkajúcom sa povolenia výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha – medveďa hnedého. **Procesného postavenia účastníka konania sa žalobca domáhal na základe tvrdeného priameho účinku Aarhuského dohovoru, keďže dikcia zákona č. 543/2002 Z.z., v znení účinnom do 30.04.2010, mu priznávala iba postavenie zúčastnenej osoby.**

Súdny dvor Európskej únie rozsudkom C-240/09 [L.] zo dňa 08.03.2011 rozhodol, že „Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 **nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie**, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je L., napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci

správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.“

Senát pre ďalší procesný postup v konaní z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie stanovil nasledovné závery.

1. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priame účinky. Nemohol byť preto právnym základom pre založenie postavenia účastníka správneho konania pre žalobcu tak, ako to tvrdil v žalobe.
2. Súdny dvor však mimo priameho účinku Aarhuského dohovoru jasne povedal, že ide o otázku výkladu národných procesných predpisov, ktoré musia byť vykladané tak, aby bola zabezpečená realizácia hmotného práva Európskej únie.

Podľa § 81 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. v znení účinnom do 30.04.2010 na konanie podľa tohto zákona sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. v znení účinnom do 30.04.2010 účastníkom konania o vydanie súhlasu alebo povolenie výnimky je v prípadoch uvedených v odseku 2 len žiadateľ, ak tento zákon neustanovuje inak. Účastníkom konania o vydanie súhlasu na zriadenie zoologickej záhrady je aj obec, v ktorej katastrálnom území je alebo má byť zoologická záhrada umiestnená. Združenie s právnou subjektivitou, ktorého predmetom činnosti najmenej jeden rok je ochrana prírody a krajiny (§ 2 ods. 1) a ktoré písomne oznámi svoju účasť v konaní najneskôr do siedmich dní od upovedomenia podľa odseku 7, je zúčastnenou osobou.

Podľa § 250 ods. 2 O.s.p. žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konat' malo.

Podľa čl. 12 ods. 1 písm. a/ smernice o biotopoch členské štáty prijímú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a/ v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakážu všetky formy úmyselného odchyťavania alebo usmrcovania vzoriek týchto druhov vo voľnej prírode.

Podľa čl. 16 ods. 1 smernice o biotopoch za predpokladu, že existuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu, členské štáty môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a/ a b/ z dôvodov uvedených pod písmenom a/ až e/.

Príloha IV smernice o biotopoch, ktorá sa týka živočíšnych a rastlinných druhov, o ktoré má Spoločenstvo záujem a vyžadujú prísnu ochranu, uvádza aj druh „Ursus arctos“.

Vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-240/09 zo dňa 08.03.2011 senát odvolacieho súdu extenzívnym eurokonformným výkladom vnútroštátneho práva, priznal žalobcovi ako zúčastnenej osobe rovnaký rozsah práv ako by mal v postavení účastníka správneho konania. Účastník konania podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb.

je osoba, ktorá je nositeľom zákonného práva, právom chráneného záujmu alebo povinnosti (ktoré vyplýva z hmotnoprávneho predpisu) a o takomto práve, právom chránenom záujme alebo povinnosti je oprávnený rozhodovať správny orgán. Vnútroštátny orgán aplikácie práva sa vždy musí usilovať o eurokonformný výklad vnútroštátneho práva (výklad v súlade s komunitárnym právom). Vnútroštátny súd môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie vyplniť medzery vnútroštátneho právneho predpisu. Napriek tomu, že Súdny dvor Európskej únie vyslovil, že čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priamy účinok v práve Európskej únie, bolo potrebné extenzívnym výkladom rozšíriť vyššie uvedenú definíciu účastníka správneho konania a rovnaký rozsah práv ako má účastník konania priznať aj iným osobám (najmä právo podať žalobu určenú na zabezpečenie ochrany práv) s cieľom zaistiť účinnú ochranu životného prostredia.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovaného, ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie a náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že žalobca má s účinnosťou od vyhlásenia rozsudku Súdneho dvora EU (t.j. od 08.03.2011) postavenie účastníka správneho konania. Dovtedy neexistoval prameň práva, na základe ktorého by súd mohol vysloviť, že žalobcovi patrí postavenie účastníka s ohľadom na čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Aarhuský dohovor nemá priamy účinok, a preto pred rozsudkom Súdneho dvora súdy i správne orgány nemali prameň práva, podľa ktorého by mohli v prospech žalobcu rozhodnúť.

Pre úplnosť je nevyhnutné doplniť, že zákonodarca zákonom č. 145/2010 Z.z. okrem iného novelizoval i ustanovenie § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. s účinnosťou od 01.05.2010.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že priznal žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech právo na náhradu trov konania.

Žalobca si podaním zo dňa 16.10.2008, doručeným krajskému súdu dňa 20.10.2008, na náhradu uplatnil trovy konania na súde prvého stupňa, a to trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia vo výške 1.465,-Sk, žaloba zo dňa 08.09.2008 vo výške 1.465,-Sk, 2x režijný paušál vo výške 2 x 190,-Sk, spolu 3.310,-Sk + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na súde prvého stupňa vo výške 3.938,90 Sk, t.j. 130,75 €. Trovy právneho zastúpenia boli uplatnené a priznané v súlade s § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/, c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v čase vykonania právnych služieb.

Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde si úspešný žalobca uplatnil podaním zo dňa 20.03.2009, doručeným najvyššiemu súdu dňa 23.03.2009, za 1 úkon právnej služby - odvolanie zo dňa 04.02.2009 vo výške 53,49 € a režijný paušál 6,95 €, spolu 60,44 + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde vo výške 71,92 €, pričom boli uplatnené a priznané podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. v znení účinnom v čase vykonania právnej služby.

Celkom boli priznané žalobcovi na náhradu tieto trovy konania 130,75 € + 71,92 € = 202,67 €, ktoré je povinný zaplatiť žalovaný na účet JUDr. I. R. č. účtu: X. vedený v S., a.s., VS: X..

Žalobcovi súd nepriznal na náhradu odmenu za dva úkony právnej služby, ktoré si uplatnil v písomnom podaní zo dňa 07.03.2012, a to podanie zo dňa 20.03.2009, uplatnený vo výške jednej polovice výpočtového základu podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., t.j. 26,75 € a režijný paušál 6,95 € spojený s uvedeným úkonom a podanie návrhu na prerušenie konania zo dňa 28.09.2009, uplatnený vo výške jednej polovice výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., t.j. 57,95 € a režijný paušál 6,95 € spojený s uvedeným úkonom. Súd nevyhodnotil podanie žalobcu zo dňa 20.03.2009 ako úkon podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z., za ktorý by advokátovi patrila odmena podľa citovanej vyhlášky, pretože týmto podaním žalobca poukázal na novelu Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 384/2008 Z.z. a keďže súd pozná právo, nešlo o nevyhnutný úkon žalobcu, ktorým by oznamoval súdu skutočnosti, ktoré by mu neboli známe a ani o žiaden z úkonov podľa § 14 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Ďalej súd nepriznal žalobcovi odmenu za úkon – podanie návrhu na prerušenie konania zo dňa 28.09.2009, keďže bol vykonaný až po vyhlásení rozsudku najvyššieho súdu dňa 27.08.2009.

Žalobcovi nebola priznaná náhrada za súdny poplatok 1,50 €, ktorý bol vyrubený uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/157/08-113 zo dňa 27.11.2009 právnomu zástupcovi žalobcu za podania urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom a ktorý právny zástupca žalobcu zaplatil. Podľa § 11 ods. 1 vety prvej a poslednej zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov o vrátení tohto poplatku rozhodne krajský súd, pretože právny zástupca žalobcu nebol povinný platiť súdny poplatok. Poplatková povinnosť nevzniká právnomu zástupcovi žalobcu, ktorý vykonáva úkony v konaní v mene žalobcu. (judikované v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžp 27/2011 zo dňa 24.11.2011). Žalobca bol v konaní ex lege oslobodený od súdnych poplatkov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 06. marca 2012

JUDr. Ivan R U M A N A, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková